

KS § 122

KS KF/2017:183 - 410

Yttrande över Klimatanpassningsutredningens betänkande SOU 2017:42 "Vem har ansvaret?"**Ärendebeskrivning**

Regeringen beslutade 2015-11-12 att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att se över vissa frågor om klimatanpassning. I uppdraget ingick uppgiften att analysera hur ansvaret fördelas mellan stat, kommun, landsting och enskilda för att anpassa planerad och pågående markanvändning och bebyggde miljö till ett gradvis förändrat klimat. Utredaren skulle också analysera eventuella hinder och begränsningar i lagstiftningen för genomförande av sådana anpassningsåtgärder. En särskild fråga var att se över befintlig lagstiftning och föreslå de ändringar som krävs för att få till stånd en långsiktigt hållbar dagvattenhantering.

I maj 2017 presenterade utredningen som antagit namnet Klimatanpassningsutredningen sitt betänkande SOU 2017:42 "Vem har ansvaret?". Lomma kommun har tillsammans med ett stort antal andra remissinstanser beretts möjlighet att yttra sig över Klimatanpassningsutredningens betänkande.

I skrivelse 2017-09-03 redogör samhällsbyggnadschef och miljöstrategisk samordnare för innehållet i betänkandet, och samhällsbyggnadsförvaltningens förslag till yttrande.

Ärendet har behandlats av planledningsgruppen 2017-09-13, § 26.

Beslutsunderlag

- Skrivelse 2017-09-03 från samhällsbyggnadschef och miljöstrategisk samordnare
- Följebrev från regeringskansliet, daterat 2017-06-07
- Vem har ansvaret? Betänkande av Klimatanpassningsutredningen, SOU 2017:42
- Protokoll från planledningsgruppen, § 26/17

Kommunstyrelsen beslutar följande:

- Lomma kommun lämnar följande yttrande:

Generella synpunkter

Betänkandet gör en grundlig genomgång av det befintliga rättsläget men kommer tyvärr inte fram till åtgärder som kan få ett större genomslag beträffande klimatanpassningsarbetet. I huvudsak saknas resonemang beträffande den framtida finansieringsfrågan för skyddens/åtgärdernas genomförande. Avgränsningen gentemot vattenverksamhetsutredningen är också för snävt gjord, då inga problem

med ytvattenöversvämningar utöver de som sker från dagvatten hanteras. För flertalet av de kommuner som idag har en större klimatanpassningsproblematik att hantera så är översvämning från inlandsvatten ett stort och svårhanterligt problem. Detta borde åtminstone nämnts som något som behöver belysas framöver. För avrinningsområdet i Höje å innebär det att mer än 8 miljoner m³ vatten skulle behöva fördröjas vid vissa väderlekar idag, utan klimatförändringens effekter. Detta både för att minska skada på jordbruk och på bebyggelse. Att göra större åtgärder i landskapet skulle vara nödvändigt för att uppnå detta, men kommunen råder inte över marken och i många fall ägs stora ytor antingen av universitet eller kyrka med ytterligare problematik kring hur marken kan användas.

Utredaren konstaterar att det är fastighetsägaren som är ytterst ansvarig för sin egen fastighet, staten eller kommunen har inget ansvar för äldre bebyggelse. Vidare framför utredaren att kommuner har rättslig möjlighet att genomföra skyddsåtgärder genom planläggning och uppförande i egen regi. Till följd av att det indirekt förutsätts att kommunerna har ett ansvar för att skydda befintlig bebyggelse saknas tyvärr en analys av detta. Hur ställer sig detta i relation till hantering av allmänna medel för att skydda enskild och kommunallagens skrivningar? Frågan kvarstår hur befintlig bebyggelse ska skyddas.

Att det i översiktsplanen ska finnas en analys av risken för skador på grund av översvämning, ras, skred och erosion är bra och tycks självklart idag. Det är dock svårt att se genomförbarheten med att analysen ska innefatta en strategi för hur risker kan minska eller upphöra samt att kommunerna ska beräkna kostnaderna för klimatanpassning av befintlig bebyggelse. I den snabbt föränderliga värld vi just nu lever i och den långa process som en översiktsplan är skulle detta snabbt vara inaktuellt. Eftersom frågan om markrådighet inte heller hanteras så kan egentligen inte heller strategin med nödvändighet genomföras. Att genom expropriation skaffa sig rådighet över marken skulle i de flesta kustkommuner vara en helt ogenomförbar åtgärd, bland annat på grund av extremt höga markpriser. Beträffande finansiering av analysen så innebär det en väldig snedfördelning av medel där riskutsatta kommuner kommer att tvingas betala flerfalt mer.

Det är bra förslag att Boverket skulle fungera som samordnande myndighet, dock måste fler myndigheter ingå i denna samordning. Bland annat Havs- och vattenmyndigheten samt Naturvårdsverket är viktiga myndigheter i detta arbete så en del av problematiken kan lösas genom att värna landskapets eller stadens ekosystemtjänster och utnyttja samfunktion och naturbaserade lösningar. För att verkligen få så bra lösningar som möjligt utan att skapa nya problem för t ex tillgänglighet, biologisk mångfald eller miljömålsarbetet så måste naturvetenskaplig och ekologisk kompetens finnas med hela vägen. Det skulle också gynna flera andra statliga uppdrag, såsom t ex att påverkan på ekosystemtjänster ska finnas med i alla relevanta beslut senast 2018, om detta ingick i klimatanpassningsarbetet från början.

KOMMUNSTYRELSEN

2017-09-20

Specifika synpunkter

3 kap. 5 § punkt 7 PBL

På sidan 334 framför utredaren att "När det särskilt gäller den befintliga bebyggelsen kan förutses att finansiering av framtida nödvändiga åtgärder för att skydda bebyggelsen kan bli ett problem."

Författningsförslaget medför ett långt mer omfattande utredningsbehov än utredaren avsett: "den analys om klimateffekter som jag föreslår begränsas till bebyggelse och till översvämning, ras, skred och erosion." se MÖD P 9947-16 angående byggnadsverk.

9 kap. 12 § PBL

Det krävs marklov för trädffällning, skogsplantering och förändring av markytans utformning, inom ett...

Föreslagen författningsändring ger sannolikt enbart en begränsad påverkan då den endast påverkar vid ny planläggning i de fall som kommunen väljer att införa marklovsplikt. De författningsändringar som i närtid genomförts i plan och bygglagen har till stor medfört en förskjutning bort från lovplikt.

Det måste klargöras vad som menas med markytans utformning och vilka krav som får ställas i detaljplan. Det kan inte vara rimligt till exempel att en fastighetsägare eller annan berörd ska känna osäkerhet inför varje enskild förändring av markyta. "Markytans utformning" bör definieras areamässigt och åtgärdsmissigt. Informationsskyldigheten från kommunens sida kan också vara problematisk om en definition av "markytans utformning" inte kommer till. Om regelns avsikt är att motverka att för stor vattenavrinning från hårdgjorda ytor sker så kanske en generell förändring av markytans utformning inte är det som ska styras. Kanske endast utformning av markytan som innebär att ytvatten inte kan infiltrera? Vilka åtgärder innefattar förändring av markytans utformning annars? Krävs det marklov för att anlägga ett morotsland eller en sandlåda? Vad gäller för markens höjdläge?

9 kap. 30 § PBL tredje stycket

En ansökan om bygglov får efter genomförandetiden alltid avslås om det finns en uppenbar risk för skador på fastigheten eller byggnadsverket på grund av översvämning, ras, skred eller erosion.

Föreslagen författningsändring medför förbättringar, dock vore det positivt med en mer utförligt analys av "fastighetsägarens möjlighet att utföra åtgärder på annans mark". Jämfört med Länsstyrelsen i Skånes rekommendation om upphävande av olämpliga detaljplaner medför ordningen fördelar då planen kan fortsätta gälla då risken eliminerats.

Dock är förslaget problematiskt ur bygglovhandläggningens synvinkel då en detaljplan anger vad som får och inte får göras inom ett visst område. Kommunen har upplysningsskyldighet och ska svara allmänheten på frågor rörande detaljplanens begränsningar, vilket kan antas bli svårt. Fram till dess att kommunen har ett gediget kunskapsunderlag beträffande uppenbara risker kommer det att krävas en

Utdragsbestyrkande

A.B., L.B.

KOMMUNSTYRELSEN

2017-09-20

kompetensförstärkning hos kommunerna för att klara av att göra dessa bedömningar. En bättre väg hade varit om staten gav tydligare riktlinjer, t ex via byggregler eller andra förhållningssätt, även beträffande vilken risknivå/återkomsttid som är acceptabel. Vidare måste kommunen på något sätt göra en bedömning av när risken har eliminerats och detaljplanen åter kan användas som grund för att ge lov, anser utredaren att det är tillräckligt att bedömningen görs vid aktualitetsförklaringen av översiktsplanen (1gång per mandatperiod)?

21 a § vattentjänstlagen

En fastighetsägare ska ta hand om eller fördröja viss del dagvatten på fastigheten om det ger väsentliga fördelar för ordnandet av vattentjänsten avlopp.

Föreslagen författningsändring medför en tydlig förbättring jämfört med gällande rätt.

Sändlista

- Regeringskansliet, miljö- och energidepartementet

Utdragsbestyrkande

AB. L.B.